

Benet i Jornet, Premi d'Honor

Dimarts es va conèixer el guanyador del 45è Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, que va ser atorgat al dramaturg Josep Maria Benet i Jornet. Un dels membres del jurat, el periodista Joaquim Maria Puyal, en fa fer la glosa, en què destaca l'evolució i la personalitat de l'escriptor conegut com a 'Papitu'. La reproduïm íntegrament

ÒMNIUM

Òmnium

Òmnium Cultural és una entitat sense ànim de lucre creada el juliol del 1961, que treballa per la promoció de la llengua i la cultura catalanes i la identitat nacional de Catalunya. Actualment compta 25.000 associats i el seu lema és la triada 'Llengua, cultura, país'.

Discurs

El jurat del Premi d'Honor de les Lletres Catalanes ha decidit atorgar l'edició d'enguany del premi al senyor Josep Maria Benet i Jornet per la qualitat, extensió, varietat i coherència de la seva obra, en la qual destaca la continuïtat infatigable amb què, en totes èpoques i condicions, s'ha mantingut fidel al teatre de text i que l'ha convertit en referència i testimoni imprescindible del patrimoni teatral contemporani. L'enhorabona.

Jaume Cabré explica que, un dia, el dramaturg Josep Maria Benet i Jornet li va dir més o menys això: "Si em diuen —i deixo que em diguin— Papitu, vol dir que no sóc una persona important; així em sento lliure d'escriure el que em dona la gana."

En Benet i Jornet ha fet el que li ha donat la

En Benet i Jornet ha fet el que li ha donat la gana durant 50 anys

gana durant cinquanta anys. Resultat? Una quarantena d'obres, des d'*Una vella i coneguda olor* (l'any 1963) fins a *Com dir-ho?*, que avui és en cartellera a Barcelona. A aquest *Papitu-poc-important* li han traduït prop de vint peces i encara ha tingut temps de fer crítica des d'*Els Marges* i de fer classes a l'Institut del Teatre i, entre Miramar i TV3, ha escrit centenars d'hores de ficció televisiva, algunes de les quals, com *Poble Nou*, formen part de la nostra memòria audiovisual col·lectiva.

Josep Maria Benet i Jornet va néixer l'any 1940 a Barcelona. La seva família, de classe treballadora, vivia a la ronda de Sant Antoni. Ell recorda així aquella època: "A casa hi havia pocs, comptats llibres. No anàvem al teatre. Tanmateix, així que vaig aprendre a

Mig segle del seu debut teatral

El prestigiós periodista Joaquim Maria Puyal, jurat del Premi d'Honor de les Lletres Catalanes que concedeix Òmnium Cultural, ens ha cedit la glosa en què resumeix la qualitat intel·lectual de Josep Maria Benet i Jornet, quan curiosament es compleixen els 50 anys del seu debut en l'àmbit de la dramàturgja

de l'època van ser, també, el primer pas per a la posterior ficció televisiva.

La trajectòria de Josep Maria Benet i Jornet abasta tot el recorregut que ha fet el teatre català els darrers cinquanta anys. Un recorregut molt positiu. D'aquesta història d'èxit en Benet n'és més protagonista que testimoni. Amb les seves nombroses obres, sempre inserides en un procés evolutiu i d'innovació constants, escrites fent ús de tècniques ben diverses i adoptant com a models de referència alguns dels millors autors del teatre contemporani universal, ha anat construint una reflexió sobre la realitat social canviant de cada moment i, molt especialment, sobre les múltiples cares de la condició humana en el context de les actituds, les passions i les incerteses de la nostra èpo-

La trajectòria abasta el teatre català des dels seixanta

llegir (em va costar, era molt talòs), els llibres se'm van convertir en una passió. Entre demanar que em regalessin una joguina o un llibre (no hi havia mitjans per a les dues coses), preferia un llibre. Llegia novel·les *de duro* en castellà: de lladres i serenos; de l'oest; de ciència-ficció; de passions i sentiments. Obretes per al consum col·lectiu. També podia llegir algun clàssic com Juli Verne. Però sobretot llegia tebeos, que van ser la meva distracció constant, durant anys. Jo mateix, amb un paper qualsevol, me'ls fabricava. En feia col·leccions senceres, incloent-hi dibuix i text."

Aquells tebeos, en què es conjugaven la imatge i el diàleg, van ser, potser, el primer pas cap al teatre. Potser els serials radiofònics que se sentien als celoberts de les cases

ca. És a dir, tot allò que expressa la consciència política i social d'un país a través del text de qui se sap, inevitablement, escriptor. Perquè en Benet, des que anava a Can Colapi i feia comèdies al quadre escènic de la parròquia del Carme, sabia que no podria mai parar d'escriure. Ell mateix ho ha reconegut.

"Sempre vaig voler ser escriptor. Volia ser escriptor com qui vol ser astronauta, sabent que mentida, que mai no ho seria. Compte, durant un temps, el model d'artista en qui somiava era l'escriptor de consum. Les novel·les de Graham Greene les trobava espesses. Jo era un noi de barri, mal adaptat al barri però sense ningú que em donés altres referents. Feble, sense cap confiança en mi mateix i, molt menys, en la meua capacitat intel·lectual, amb uns pares amoïnats per la

Josep Maria Benet i Jornet,
 dimarts passat a la
 seu d'Òmnium de
 Barcelona
 ORIOL DURAN

L'apunt

Nascut al barri de Sant Antoni, la carrera d'home de teatre l'ha dut des dels escenaris independents als oficials. També ha tingut un paper destacat en serials de TV3 de gran audiència com ara *Poble Nou*, *Nissaga de poder*, *Laberint d'ombres* i *Ventdelplà*.

meva ineptitud...; però escrivia i sabia que mai no deixaria d'escriure, primer novel·les i després teatre. No somiava truites, tenia clar que no estava escrivint res de bo i que mai no escriuria res de bo, però l'escriptura era un vici, i la consciència d'aquest vici reprovat per la família, però inevitable, es confon amb l'origen de la consciència de la sexualitat, un altre vici reprovat aleshores per la societat, però també inevitable.”

En Benet va estudiar filosofia i lletres a la Universitat de Barcelona. Era a l'inici dels seixanta.

“Un dels meus millors amics, company de curs, diu que no ha vist mai ningú que passés per la universitat aprenent tan poc com jo de les matèries que ens ensenyaven. Aprovava perquè a romàniques era impossible suspendre. Però la universitat va ser molt important per a mi. El meu objectiu no era fer una carrera, era trobar la manera d'aprendre a escriure teatre. Els companys em donaven lliçons de literatura, de pensament, de vida. Els catedràtics, no, però els companys, ja ho crec. Per primera vegada trobava referents. D'altra banda, i també per primer cop, hi havia persones que em valoraven. No gaire, una mica.”

L'any 1962, es va apuntar com a alumne lliure a l'Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual (EADAG), on va conèixer Ricard Salvat, Maria Aurèlia Capmany, Carme Serrallonga, Josep Montanyès, Fabià Puigserver i Francesc Nel·lo entre d'altres. L'any 1963,

empès per Adrià Gual, es va presentar al premi Josep M. de Sagarra, que va guanyar. Així, va iniciar la seva carrera com a autor dramàtic. D'aleshores ençà, al voltant d'una quarantena d'obres palesen, a més d'un talent natural, la capacitat d'evolució que cal per resultar plenament vigent, tot i el pas dels anys, sense perdre a més la complicitat amb el públic de sempre.

La producció de Josep Maria Benet i Jor-

Ha contribuït més que ningú a l'oferta de ficció audiovisual

net ha estat traduïda, com a mínim, a les llengües espanyola, francesa, anglesa, portuguesa, búlgara, grega, alemanya, txeca i italiana. Ha rebut nombrosos premis: a més de diverses vegades el de la Crítica de Serra d'Or, el Nacional de Literatura, el de la Institució de les Lletres Catalanes, el Max d'Honor de la SGAE i també el de la millor producció en català...

Però aquest home de teatre gran ha fet també aportacions renovadores al gènere del teatre infantil i ha contribuït més que ningú a la creació d'una oferta de ficció audiovisual que complís la síntesi difícil de la

doble condició de qualitat i quantitat. Com a conreador de peces dramàtiques per a TV3 la seva feina ha estat magnífica en tant que, sent culturalment digna, ha estat capaç de captivar enormes territoris d'audiència massiva. A més, Benet i Jornet tampoc no s'ha deixat al tinter la intenció de conrear altres gèneres. Així doncs no s'ha estat de treballar la crítica literària ni de publicar un llibre al servei de la memòria. És clar que, per al nostre premiat, res no s'igualava amb el gènere teatral. I ho reconeix quan diu: “Per a mi el teatre ho és tot, és la meua vida. La vida crec que és absurda, no li veig sentit... Suposo que no en té cap. Llavors l'única cosa que et queda és triar un joc; de la mateixa manera que una tarda et distreus jugant a parxís, a la vida tries un projecte, que és un joc, i la gràcia és que tu mateix te'n marquis les regles.”

Al Papitu, aquella *persona-poc-important*, que ha respost a les crítiques —no sempre suaus— amb més obra, amb més treball, amb més èxit..., a Josep Maria Benet i Jornet, se li concedeix el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes. Se'l mereix pel conjunt de la seva obra i també per la seva continuïtat, que el fa destacar de la resta de membres de la seva generació: ningú no ha estrenat tant, durant tants anys, ni de manera tan regular.

És obvi que un *treball-molt-important* no el pot fer algú que no sigui una persona... excepcional! De nou, l'enhorabona. *